

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za po leta 2 gld. 40 kr., za četrtletja 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold. za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 16. svečana 1872.

List 7.

Iz pastir. lista teržaško-koperske škofije.

Pastirski list popisuje, kako vesoljni svet zdihuje po zgubljenem miru. Kje je tista sreča napredka, kdaj jo bomo uživali, s katero se sadanji svet toliko ponša? Podlaga miru in sreče pa je resnica, pravica in ljubezen, ki mora ljudi vezati, ktere pa imajo poln svet nasprotnikov, namreč: lenuhov, ki zanemarjajo duhovno in nravno omiko in služijo rogoviležem v svoji nevednosti, ošabnežev, kteri sovražijo resnico in s krivimi nauki spodkopujejo podslombe društvenega stanja; spridenežev, ki išejo le sladnosti življenja, ne spoštujejo pravice, ter so hudodelniki, razbojniki; — hinavcev, ki učijo svobodo, nakladajo pa svojim učencem jarem trinoštva in se puntajo zoper Boga in vsaki red.

Še druge sovražnike človeškega miru omenja pastirski list nadalje, zoper ktere je dolžnost vojskovati se z resnico, vero, molitvijo in čutjem, dokler jih ne bo Odrešenik do čistega poterl, kakor je obljubil. — Zdaj je vsakemu prostovoljno: stopiti pod zastavo križa, ali pa vverstiti se med kardelo satanovo, kteri vedno preganja čedo Kristusovo. Popolni mir bode še le poslednjič, kadar bode vsegamogočni Sodnik na vekomaj ločil pravične od krivičnih.

Vender pa je življenje zvestih vernikov že na tem svetu veliko srečnije od stanja tistih, ki služijo posvetnosti in močem temôte; zakaj uni imajo notranji mir. Svet zamore dati le zunanji mir, kteri je velikrat kaj drag, pa prazen, goljufljiv, nestanoviten.

Milostni višji pastir sklepajo z naslednjimi besedami: Samo Kristusova vera varuje resnico, po kateri se razmere med ljudmi vredujejo v pravični složnosti po postavah danih od Stvarnika, ona po načelih večne pravice sodi pregrehe prostih bitij. V zapovedi ljubezni so združene vse povelja nar viškega Postavodajavca in preroške obljube Božjih poslancev; v občutku hvaležnosti in spoštovanja do vsegamogočnega Stvarnika, Rednika in Vladarja sveta se zemlja z nebom združi in po bratovski ljubezni in složnosti človeški rod postane srečna družina. — Postava je pisana z Božjo modrostjo na gori Sinajski, poterjena in doveršena po evangelj. nauku, ako bi se je ljudje pri zemeljskih napravah pazljivo posluževali, in ako bi jo vsi zvesto spolnovali, bi storila nepotrebne stolice človeške modrosti in pravice, kakor so pričali branitelji vere v pričo paganskih cesarjev, in to dokazovali, ne da bi jim kdo mogel ugovarjati, da izreja ljudstva po pravilih kristjanske vere državi daje nar zvestejši podložne, nar bolj serčne vojake, nar bolj poštene gosposke. Zmiraj je toraj res, kar je prepeval kraljevi pesnik (Psalm. 116 1 2.), „da ako Gospod ne zida hiše in ako ji podlage ne postavi, se zastonj trudijo, kteri jo mislijo temelito zidati; ako Gospod ne varuje mesta, zastonj čuje, kdor ga varuje.“ Sklepam toraj, preljudi verni moje škofije! ter Vas

krepčam z gotovo obljubo, da Vam bo Bog pomagal v neogibljevih tugah zemeljskega potovanja: Vam želim mirno in tihotno vživanje imetja, ktero vam Božja previdnost po vaših potrebah deli, in vas opominjam z besedami sv. Pavla: „Opasite si vsi orožje Božje, orožje vere in resnice, ktera je bila oznanjena pri prihodu Kristusa Odrešenika sveta; stanovitni ostanite v molitvi in čuvunju, in poterjeni v milosti Gospodovise bote ustavljali zalezovanju sovražnikov, kteri išejo, kako bi naš mir kalili itd.

Vlade potrebujejo sv. Očeta.

„Unità“ piše, da se močno močno pritiska na Vatikan, da bi sv. Oče priterdivno priznali sedanjo špansko vladu. Španjolski ministri želé saj besedico, saj migljaj Pija IX, kar bi si mogli razlagati za priznanje iz Rima. — Kaj pa je to? Od kod to hrepenenje po rimskem priznanji? ... Pride dan, pride ura, kakar vlade spoznajo, da potrebujejo papeža. Kakor človek ob koncu življenja naravno v Boga kliče, tako se pojemajoče vlade kakor po nagonu obračajo k papeškemu Rimu in za pomoč prosijo... Naj bi tudi Andraši pomnil to resnico in si v serce vtisnil, da Rimu neprijazni Beusti grejo memo kakor plahe sence, veljava in nepremagljivi vpliv papežev do narodov ostane in se širi po vsi zemlji od roda do roda. Tako gotovo, kakor dvakrat dve štiri, je to, da katol. vlade, ktere hočejo dobro svoji državi in državni dinastiji, morajo z vso prizadevnostjo skerbeti, da so v prijazni zvezi z namestnikom Kristusovim in v dolžnem spoštovanji do njega. Naj nam pokaže ali pové Andraši le eno samo katoliško državo, kteri se dobro godi, odkar je zapustila sv. Očeta.

Pa ne le katoliške, tudi nekatoliške vlade čutijo, da se ne bo dobro zanje izšlo, ako so v razporu z Očetom keršanstva. Ni davno kar smo naznanovali, kako si je ruska vlada prizadevala vmiriti se z rimskim stolom. Se vé, da hudi démon tem vladam ne dá pokoja in jih vselej zopet zapelje, da terpinčijo katoličane in jim krivico delajo kakor si že bodi. Bizmark, ki je zaterl katoliški oddelek v pruskem ministerstvu, je bil undan primoran spoznati, da bi rad vidil katoliškega tovarša zraven sebe na ministerskem stolu. „Jaz bi z veseljem pozdravil katol. tovarša“, je rekel na zboru 30. prosenca 1872. Toda lepe besede ne morejo omiti njih gerde politike, ktera katoličane boža in praska pa teptá ob enem. Kakor pa je bil nedavno čas za pruskega kralja, da je moral odjenjati od stiskanja katoliške Cerkve in roko k spravi podati, tako pride čisto gotovo taki čas tudi za pruskega cesarja. Katoliška Cerkve je namreč vojno kardelo, ktero nikoli ne omaga, temuč v vsakem boju, v vsakem terpljenji močnejše postane. Vojvod tega kardela je namreč Kristus, kteri je ravno s terpljenjem naj večí zmago dosegel.

Bogoslorske šole.

Govor g. dr. Čebašek-a v mesečni seji katol. Besednice 4. svečana.

Konstitucionalno društvo se je v svoji poslednji seji 24. januarja spet zaletelo z obče znano prederznostjo čez svoje meje na ptuje bogoslovsko polje in sicer prav do središča, ko se je s svojo novo-erno modrostjo lotilo nar. važniši in nar. tehnejši stvarine, bogoslovskega izobraževanja; gosp. Dimić je govoril o „Reform der Bildungsanstalten für den Klerus“, in je nasvetoval, da naj se odpravijo semeniške bogoslovске šole, ter se bogoslovci pošiljajo na vseučilišča. To čitaje sem mislil nekoliko obširniše o tej reči govoriti; pa ni treba, ker so naši verli gg. bogoslovci prederznega govornika po „Zg. Danici“ 2. svečana tako izverstno zavernili, da ga mora biti sram, da jo je tako hitro skupil ravno od tih, kterim je ponujal svojo modrost in svobodo zoper „ultramontansko tlačenje duha.“ Prav mu je, da je hitro našel svoj Sedan, ker se prederzno spuša čez svoje meje v ptuje, kar mu je čisto neznan, nikakor ne lastno. Zato sedaj meni ni treba obširno govoriti in zavračevati nasprotnika. Le zavoljo tega, ker bi ne bilo prav, ako bi naše kat. pol. društvo o tem važnem vprašanji čisto molčalo, hočem to tehtno vprašanje nekoliko razjasniti in novošegnega bogoslovca kratko zaverniti.

Kdo še ni slišal pravljice o tistem priprostem človeku, ki je zvesto poslušal in debelo gledal izverstnega umetnika, kteri je prelepo godel na goslih ali violini? Vprašan, ali sam zna gosti, odgovori priprostež: Znam že, pa le še skusil nikoli nisem, ker si misli, da ni treba družega, kakor lok vleči semtertje, pa se naredi tak „cigu-migu!“ Kdo še ni vidil načrtanih šaljivih podob za smeh in kratak čas malim in večjim otrokom, kako n. pr. zajci lovec podé, volk ovce pase, slepec zdrave vodi itd.? Taki narobe-svet in taki umetnež je konstit. društvo o bogoslovstvu. Ali ni narobe-svet, da taki, ki še bogoslovskih vednost ne zna naštet, in še ne vé, kaj je verska resnica (dogma), na enkrat postane mojster na bogoslovске gosli in svetuje vso izrejo bogoslovcev prenarediti? Ali ni narobe-svet, da to društvo, ki taji verske resnice, in se s tim samo izobčuje, ki sicer ne vpraša ne za cerkev ne za vruga, se v svoji prederzni slepoti loti cerkvenih, po stoletnih skušnjah poterjenih naprav? Ko bi stvar ne bila resnobna, bi bila taka blamaža komična čez vse burke, kako ti lažilučnjaki svojo luč silijo celo v bogoslovsko in cerkveno svetišče. Tudi tukaj velja, kar je rekel pred kratkim slavni Jörg v bavarskem zboru: Der Fuchs hüllt sich in die Kutte, und predigt und moralisirt; Schade nur, dass der Schweif herausseht! Pač je ta narobe-svet žalostno znamenje naše dobe in bližnje prihodnosti, ker očitno kaže, kako veri in cerkvi nasproten duh veje v taci družtvih; kaže, kako napuha oslepljeni laži-liberalizem razumeva svobodo nejevere. Pa je vendar spet dobro, da očitno pokaže svoje krempeljce; dobro je, da odkrije svoje skrite namene, namreč ljudstvu vzeti zaklad vere s tim, da spridi duhovščino; dobro, da ljudstvo še bolj očitno zvé, kako srečo mu pripravlja ta prostomavtarski liberalizem, ki od ene strani vpije: šole, šole, od druge pa hoče podkopati te šole, ki jih k sreči imamo: bogoslovске. — Sicer pa ne dvomimo, da ti novi bogoslovski mojstri skaze godejo le po višji komandi in da vzajemno delajo za svoje vedno bolj odkrite namere. Tudi dobro vemo, kako prazno delo je, omivati zamorce ali zavračevati take viteze, pri kterih se pogreša spoznanje za cerkvene zadeve, dobra volja in potrebna sposobnost. Le drugim v poduk hočemo nekoliko pomisliti: Kaj je treba za izobraženje mladih duhovnov, in ali je za ta namen pripravno duhovsko semenišče.

Pervo in nar. imenitniše opravilo za slehernega človeka je, spoznavati Boga, svojega Začetnika, Njemu živeti, v Njem svojega zveličanja iskati, to je: vera, (lat. religio), ki obsega človeka vsega, njegovo pamet in prosto voljo, vse njegove notranje čutila in vnanje dela presuje in oblaževa in je tako podlaga ali korenina, pa tudi krona vse prave omike, ker le ona daje pravo modrost spoznanja, čednost serca, srečo življenja. Prava vera pa je v vsi polnosti resnice in milosti razodeta po Kristusu, in v njegovi od sv. Duha vladani cerkvi shranjena kot dobro seme in nezmeren zaklad. V tej cerkvi pa je po Jezusovi naredbi poseben stan, ki je poklican, vero Kristusovo z vsimi blagri oznanovati in na vse strani ter vse čase razširjati. To so duhovni nove zaveze. Da bo pa duhoven n. z. v stanu sv. vero oznanovati in razširjati, mora 1. sam vero imeti, po nji razsvetljen, ponovljen, ali preroben biti; 2. mora spreten biti tudi v družih vero obudovati, jih v nji podučevati, jo jim globoko vcepovati. Kakor se pa človek mora vsake umetnije učiti in vaditi, da jo dobro razumé, ali da mu spretno od rok gré: tako je treba tudi se vaditi in učiti te nar. večji umetnije. Si to spretnost pridobiti, je treba tedaj posebnega vstava ali take naprave, v kateri se prihodnji duhovni izobražujejo in vadijo v Kristusovi veri za-se in za druge, to je, da so sami resnice in duha sv. vere navzeti in vneti, pa tudi zmožni tega duha pri drugih buditi in oživljati; treba je šole, v kateri se izrejenci izobrazijo za posodo in orodje sv. vere -- posodo, v kateri živi in dela duh keršanstva; orodje, po kterem ta duh kakor dober in močen kvas druge prevzema in napolnuje. Taka naprava in šola je duhovsko semenišče, kjer se oskerbljujejo mlade, nadepolne drevesca v duhu keršanstva, da od njih kdaj verne srenje prejemajo sad življenja. Kakor je Kristus svoje učence pripravljaj s podučevanjem in svarjenjem, z besedo in zgledom, da so bili pripravi biti luč sveta in sol zemlje; kakor jim je On oblast dal in jih napolnil s sv. Duhom, da so šli po vsem svetu: tako imajo iz semenišča priti novi aposteljni napolnjeni s Kristusovim duhom, novi duhovni pastirji, ki imajo voljo in spretnost za svoj visoki poklic namreč: oznanovati Kristusa križanega in v njegovem imenu sebi in vernim k čednosti in zveličanju pomagati. Za to sv. opravilo je pa treba pravega poklica, in zraven dostojne priprave v nravnem in znanstvenem oziru; vsega tega mu svet ne more dati, in tudi še tako visoka stopinja svetne olike za vse to ne bo zadostovala. Za ta težavni in imenitni poklic je semenišče med človeškimi sredstvi nar. pripraviše in nar. zdadniše, in sicer v vsakem oziru.

1. že kar zadeva poklic za duhovski stan; 2. zastran nravnega, in 3. zastran znanstvenega izobraženja.

1. Poklic božji za duhovski stan je podlaga, temeljni kamen vse druge duhovske omike, korenina družih milost. „Jaz sem vas izvolil, pravi Kristus, in postavil, da pojdite in sadú obrodite.“ „Vsak sadež, ki ga ni sadil moj Oče, bo izrovan.“ Brez tega poklica duhoven ne bo nikoli prida, ako si še toliko vednost pridobi. Ta poklic mora vsak sam preiskovati in spoznavati po svojih dušnih in telesnih močéh, po nagibih, ki ga spravljajo v duhovski stan; — za ta poklic mora tudi prositi božje milosti. „Volja božja je skrita in se ne spozna tako lahko,“ govori sv. Duh (Modr. 9.); ta poklic morajo opazovati in presojevati tudi duhovski višji. Ta poklic je pa dostikrat kakor mlada kal, ki jo mora gojiti, da se razvija in vterdi; hud veter jo utegne zamoriti. Kje se bo pa ložej spoznal in lepši razvijal ta poklic: v mirnem semenišču, kjer je zato pripraven ves hišni red in se zato najdejo vse pogoje in pripomočki, ali pa med hrupom sveta, kjer mladega človeka zgledi in priložnosti motijo, in tako še dobra kal usahniti mora?

2. Ko je bogoslovec svoj poklic spoznal in ga hoče vtrditi, je pred vsem treba n r a v n e omike, namreč mora očistiti in oblažiti svoje serce, t. j. ga odtergati od posvetnosti in grešnih strast, ter ga čedalje bolj napolniti in lepšati z lepimi čednostmi, se vnemati za vse dobro in sveto, za čast Božjo in sv. cerkve, za pravi blagor bližnjega, za svetost stanú in poklica, za natančno spolnovanje dolžnost, ob kratkem: preroditi, ponoviti se mora po sercu ali duhu, da postane res mož božji! Sami blagoslovi ne bodo čudežev delali in bogoslovca ne na enkrat spremenili. Za to je treba dolge in resnobne vaje, vednega truda in prizadevanja, da se ne očisti le večjih pregreškov, temuč da pride do višji stopinje keršanske popolnosti. To se ne da naučiti, k temu je treba razun lastnega truda tudi pomoči od zgorej, milosti božje, ki je edina v stanu človeka preroditi, naređiti iz Savla — Pavla, iz navadnega človeka — gorečega aposteljna. To npravno oliko tirja njegov prihodnji poklic, po katerem ima nadaljevati delo Kristusovo: zmotene podučevati, grešnike z Bogom spravljati, vsim biti oče in zgled, vse Kristusu pridobivati in prerodovati. Kako bo mogel vse to, ako nima sam duha pobožnosti, gorečnosti do Kristusa in njegove neveste, vneme za zveličanje duš? To npravno izobraženje je tako potrebno in bistveno, da sicer vsa vednost in učenost, bogoslovska in svetna, ne zadostuje. „Ko bi govoril vse jezike ljudi in angelov, ljubezni pa bi ne imel, bil bi le kakor bučeč bron in zvoneč zvonec.“ Zato tako lepo in resnično pravi veliki škof, Gregorij Nac.: „Hočeš biti bogoslovec in Boga vreden? Spolnuj zapovedi; hodi po božjih postavah.“ Ravno tako lepo in resnično piše slavni nemški škof Sailer, da odgojišče duhovsko brez duha pobožnosti bi bile mertvaške rake z napisom življenja (eine Todtengruft mit der Aufschrift des Lebens). Zato so vsi izverstni učeniki pri izobraženju in zboljšanju duhovnov pobožnost na prvo mesto stavili; vsi slavni škofje, Karl Boromej, Franc Salezij, Fenelon id. iskali mladim duhovnom pred vsim vcepiti duha pobožnosti in gorečnosti; zato stoji nad našimi semenškimi vratmi prva beseda: Virtuti, čednosti ali pobožnosti. Za pospeševanje tega svetega in visokega namena so po semeniščih duhovne vaje, pobožno premišljevanje in branje in drugi navadni in posebni pomočki notranjega duhovnega življenja. Kaj bi pa v ta namen mladi bogoslovci dobili po spridenih mestih, kjer se zlasti dan danes dostikrat vse, kar po keršanstvu dahne, očitno zasmehuje, kjer se velikrat pregreha šopiri in hvali, čednost pa zapuščena v samoti zdihuje? Ali ne bo ugasnila še ta mala dobra iskrica, ktero je s seboj prinesel, in tako po vodi splaval potrebiti poklic in spretnost za duhovski stan?

3. Pobožnost je pa tudi podlaga vednosti, ki je druga naloga bogoslovca; kajti kjer je serce sprideno, tudi za bogoslovsko vednost ni prostora; v hudobno dušo ne pojde modrost, pravi sv. pismo; čednost in vednost se med seboj podpirate, obe ste tako rekoč dve potrebni očesi za bogoslovca. Bogoslovska vednost si tirja za podlago še mnogih drugih znanosti, ne le jezikoslovskih in zgodovinskih, ampak tudi modroslovskih in naravoslovskih. Zato se pri nas jemljejo v bogoslovske šole le tisti, ki so gimnazijske šole doveršili, in navadno le taki, ki so dostali skušnje zrelosti. Potreba in važnost bogoslovske vednosti za duhovna je pa tako očitna, da je ni treba obilno skazovati. Kdor je poklican drugim biti za učenika, mora biti sam dobro izučen; in kolikor svetejši je predmet sv. vere, tolikanj bolj temeljito mora biti njegovo spoznanje. Obširnost bogoslovskih vednost je pa tolika in polje bogoslovsko tako pridno in vsestransko obdelano, da se v 4 letih le naj bolj potrebno more temeljito razložiti in naučiti; celo

človeško življenje pa bi bilo prekratko, da bi si kdo vse te vednosti v vsi obširnosti, zlasti tudi po zgodovinskem razvitku prisvojil. Kajti bogoslovska vednost, ki obsega razodenje božje od začetka do doveršenja po Kristusovih učencih in razširjanje ter razvitek tega razodenja skoz vse veke, se je začela razvijati že prve stoletja ob časih cerkvenih učnikov, je v srednjem veku enaka velikanskemu gotiškemu tempeljnu dosegla svoj verhunec za tisto dobo; pa se je spet zadnje veke in zlasti v novejšem času prenovila z ozirom na zadeve in potrebe časa, ker je namreč vedno imela ozir na napredek družih vednost; zakaj ona ne prezira razvitkov družih vednost, s katerimi je v dotiki in zvezi, temuč se jih poslužuje, n. pr. modroslovja, zgodovine, naravoslovja, in tako se zmiraj smé imenovati kraljica vednost po svojem zapopadku in po svojem razvitku.

Cerkev sama, ki je prava mati spoznanja, nikoli ni prezirala važnosti prave vednosti, temveč je zraven pomoči od zgorej s pravo vednostjo od sebe odvrčevala nevarnosti vsih časov, nekđaj silne napade paganskih modrijanov, pozneje skrite zvijače mnogih krivovercev, v novejši dobi hinavsko in očitno nejevero novih neznabogov, in tako je duh prave modrosti in učenosti vedno pri nji, in poterjuje se stara prislovica: Doveršena vednost pelje k Bogu, poveršna vednost loči od resnice.

Ako je bila pa temeljita vednost vedno potrebna duhovnu, mu je le-té še zlasti dan danes potreba, da si ohrani potrebni vpliv za svoje delovanje. Sicer je duhovski stan sam na sebi spoštovanja vreden po svoji oblasti, po svojem opraviu in poklicu; pa današnji svet, ki vse meri le s svojim vatlom, dostikrat prezira častitljivost duhovskega stanú; duhovnemu na visoki stopinji vednosti pa tudi po svoji meri spoštovanja ne bo lahko odrek. Vednosti so razširjene skorej v vsih stanovih, zato nar svetejši stan, duhovski, ne smé ostajati za drugimi, da ložej ohrani potrebni vpliv in veljavo. Svetne vednosti so dosegle visoko stopinjo, in zato bogoslovske ne smejo ostajati za njimi, in tudi vsakoršne koristne ali tudi na videz nevarne dotike do družih vednosti ne prezirati, da bo duhoven vedil in pokazal, kako vsa vednost daje pričevanje Njemu, ki je Bog vednost.

Vse potrebne bogoslovske vednosti se razlagajo v Avstriji v vsakem klerikalnem semenišču, kolikor čas pripusti, ravno tako, kakor na vseučilišču, večidel po ravno tistih pisateljih, t. j. nar boljših, ktere imamo v naši dobi: Sv. pismo stare in nove zaveze v latinskem in izvirnem jeziku; verna in npravna, kakor ju je katol. cerkev določila in so ju slavni pisatelji pojasnovali; cerkveno pravo in zgodovina stare in nove dobe, prava metoda druge podučevati, male in velike, v šoli in v cerkvi itd. Pri vsih tih vednostih se ima potrebiti ozir na duh časa in napredek družih vednost; pri vsih se priporočajo razun šolskih bukev še drugi izverstni pisatelji, tudi nar novejši, in zato je resnična druga beseda nad semenškimi vratmi: „et Musis,“ vednosti. Ali pa ni res za potrebno vednost bolj pripravno tiho zavetje v semenišču, kjer je mladi človek s potrebnim oskerbljen in mu skušeni predniki primerne knjige tako rekoč v roke dajejo in nasvetujejo, kakor pa hrumeče vseučiliško mesto, kjer bi bil ptuji bogoslovec gmotno in znanstveno čisto zapuščen, in bi mogel še le med plevami iskati dobrega zerna. G. Dimicu se pa ni treba nadjati, da bo razpadla „die morsche Theologie,“ kajti ona ima še vedno boljši podlago in krepkejši življenje, kakor vse konštit. društva.

Po tej dvojni poti, pobožnosti in vednosti, se tedaj pripravljajo mladi duhoven za svoj visoki in važni poklic, in zavoljo tega posebnega in imenitnega poklica se razločuje izreja in izobraženje bogoslovca od omike družih tudi učenih svetnih stanov.

Zato so se ob vsih časih nar več in slavniji cerkveni vladike in zbori prizadevali za posebno, od sveta ločeno izrejo mladih duhovnov. Že v začetku 5. veka je nar bolj učeni cerkveni oče, sv. Avguštin, ki je vpeljal skupno življenje duhovščine pri škofovem sedežu, s tim sklenil izrejo mladih duhovnov, ker je vedil, da le ta bo dober duhoven, ki ne stopi na enkrat iz posvetnega šuma v svetišče; in on ni podelil nikomur blagoslovov, kateri ni bil po njegovem načertu izrejen in izučen. Kmalo so sprejeli to postavo tudi v Rimu pod papežem Agape-
tom. V 6. veku je zapovedal toletanski zbor, da namenjeni za duhovski stan morajo biti izrejevani v duhovski hiši blizo škofa. To določilo je sprejel v 8. veku modri Krodegang v svoj red, in cesar Karol Veliki, ki je storil toliko za šole, je podpiral to posebno izrejo duhovnih, ki so imeli biti učitelji ljudstva. Vsi izverstni škotje so si prizadevali za take duhovske šole, jih zročevali svojim duhovnom, izmed katerih je stolni školastik vse vraval. Tudi poznej, ko so se ustanovile v 12. veku vseučilišča in je vse tje vrelo, so oskerbovali škofje še lastne kolegije za bogoslovce, da bi tu skupaj živeli pod duhovnim škofovim vodjem pobožnosti in vednosti.

V 16. veku je določil tridentinski zbor v 23. seji, da se naj napravijo pri stolnih cerkvah posebne semenišča, v katerih naj se spretni mladenči ločeni od sveta odgojujejo in podučujejo v svetnih in cerkvenih vednostih; in nar izverstni cerkveni možje, Karol Baromej, Franc Sal., Vincenci Pavljan so pridno vpeljevali in modro vredovali take duhovske šole. Ščasoma je tudi po Avstrijskem vsaka več škofija imela lastno semenišče; in še v naši dobi l. 1848 so v Vireburgu zbrani nemški škofje za svojo dolžnost spoznali, po cerkvenem pravilu ustanoviti v svojih škofijah take semenišča, ker so vidili, da vednost s tim ne bo škode terpela, nevarnost za mlade ljudi se pa veliko odstranjuje. Tudi avstrijski škofje, l. 1806 na Dunaju zbrani, so svoje semenišča v znanstvenem oziru po potrebi časa nekoliko preuredili, in ako bo treba, tudi zanaprej ne bodo zamudili te svoje dolžnosti, in ne bodo zato potrebovali liberalskih proticerkvenih kerpačev.

Ako ima vsaka družina, vsako društvo naravno pravico, da si izvoli in izuri potrebnih udov za svoje namene in opravila: ali nar več, nar slavniji družba, katol. cerkev, bi ne smela svojih služabnikov sama izobraževati? Ali bo mar to novošegna svoboda cerkve, da se ji delavne moči odzamejo in spridijo? Nočem še razjasnovati, kako bi bilo izobraženje bogoslovcev po kopitu liberalcev, kako bi jim ti namesti keršanskega duha le svojega vdihovali ter jih v terdi sužnosti za svoje namene imeli; le to je gotovo. Sicer nobena človeška naprava ni skoz in skoz popolnoma; da pa naše semeniške šole niso tako slabe, priča pred vsm že to, da se konstit. društvo nad njimi spotika in jih odpraviti želi; zakaj le na dober sad se te ose vsedajo; kakor jim je na poti izverstni Pij IX, kakor napadajo mnogo zasluženi jezuitarski red, tako tudi bogoslovske šole, ker vedo, da sicer duhovščine ne morejo spriditi; in dokler tega ne dosežejo, tudi svojih nekeršanskih naklepov ne morejo doseči. — Da niso te šole tako pod zlo, kaže skušnja, ker le dobro drevo rodi dober sad; da je pa naša duhovščina sploh hvale vredna, zlasti v pastirskem oziru, so priča ne le domači verni, temuč tudi daljne škofje; to priča prazen trud liberalcev, si pridobiti med duhovščino svojo stranko. — Da semeniške šole niso slabe, poterditi tudi primera z drugimi šolami in stanovi. Ali imajo mar toliko pestovane in drage srednje šole, ki so že močno vstrojene po novem kopitu, menj pomanjkljivosti, kakor bogoslovske; ali mar naši dijaki po ptujih vseučiliščih v nramnosti in vednosti toliko prekosé naše bogoslovce? Ali mar naši

vradniki sploh svoje službe toliko boljši opravljajo, kakor duhovni svoje? Dokler pa drevo dober sad rodi, zakaj bi se podkopavalo in na njegovo mesto divjak sadil, ki ne bo imel prida sadu? Ali je morda liberalcem toliko mar za dobro duhovščino? O nikakor ne! nasproti, hočejo jo spraviti čisto v državno sužnost, da bi ne mogla nasprotovati njihovim brezverskim naklepom. Zato vsa duhovščina s krepkim glasom oporeka takemu neslanemu početju liberalcev, in jim daje prav primeren svet, namreč: Ostanite pri svojem kopitu in si ga pre-narejajte po zmožnosti in potrebi; sej je svetu znano in pa v škodo, da imate pred svojimi vratmi še silo smeti in na kupe nesnage; vredovajte prežalostne denarne zadeve, ki za smert bolne že čez dvajset let težko čakajo modrega zdravnika; zljajajte težke bremena ljudstvu, čigar blagor imate vedno na jeziku; skerbite za oestro in modro pravico vsm brez razločka; prizadevajte se za potrebni mir in spravo, da se napredku škodljive rane s časoma zacelijo, ne pa zmiraj nove delajo itd. To je široka, še zlo pusta ledina za vaše delovanje, ako vam je resnica za ljudstveni blagor. Hic Rhodus.

Smesna doslednost in enakopravnost je gotovo, da tisti, ki vedno kričijo, da naj se duhovni ne pečajo s politiko, ker to bi ne bil njih poklic, se pa sami vedno spušajo v bogoslovske in cerkvene vprašanja ter tukaj svojo modrost prodajajo, kakor da bi jo bili sami v zakup vzeli, ter se tudi po ptujem košato zvirajo!

V pretresovanje posameznih točk g. Dimicovega govora, ki diha modrost judovskih časnikov in Schultetove nar novejši proticerkvene knjižure, se ne bom obširno spuhal, sej so ga nekaj že gg. bogoslovci dovelj naklestili, nekaj pa ni vredno in bi bilo prazno delo.

Ako g. Dimic terdi, da je cerkvena izreja svobodi in vednosti sovražna, ga le sploh vprašamo: Kdo je storil več za pravo svobodo, kat. cerkev, ki je svet sužnosti rešila, ali pa laži-liberalizem, ki hoče le za se svobodo, za druge in cerkev pa verige? Kdo je storil več za omiko in vednost ne le cerkveno, tudi svetno, kat. cerkev v vsih vekih, ali piškavi liberalizem, ki kakor strupen červ še dober sad podjeda?

Ako govornik misli, da je duhovščina deržavi sovražna, mu kratko odgovorimo: Deržava ne more biti brez vere, vera ne brez duhovnov; že stari Plutarh piše: „Ložej je mesto zidati v zraku, kakor deržavo ustanoviti brez vere;“ in nov deržavnik perve verste, Washington pravi: „Vera ne more biti brez duhovnov, ljudstvo ne brez vere, kdor to podira, neumnež ali hudobnež je, ali oboje skupaj.“ Kakor se je v vi-harnem letu 1848 duhovščina izverstno zvesta skazala, tako se derži še sedaj keršanskega in historičnega principa, ker je prepričana, da je to temelj krepke deržave, in da le na tej podlagi je mogoče pridobiti ali ohraniti mir in spravo, družbino srečo in zadovoljnost. V liberalnih principih pa vidi cerkev in duhovščina silno nevarnost za deržavo samo, ter je nasprotnega še ni prepričal ne liberalizem, ne skušnja. — Ako gosp. Dimic misli, da ima deržava pravico po svojem izrejati duhovščino, ker verskemu zalogu dodaja, bi pač lahko vprašali: S kako pravico pa se je polastila deržava oskerbovanja tega zaklada, in kje je vzrok, da je ta zaklad pasiven? — Ker pa govornik sam terdi, da je duhoven „öffentlicher Diener,“ ima pač deržava dolžnost, tudi zanj potrebno dodajati; — določevati in soditi pa ne more tega, česar ne razumé, kar ne spada v njeno okrožje, ampak v čisto cerkveno, in tako je namreč bogoslovsko izobraženje.

Pa preveč bi si g. Dimic utegnil domišljevati, da si mi z njegovim jalovim govorom toliko damo opraviti; zato končam in za danes sicer ne nasvetujem posebne resolucije o tej stvari, oporekam pa gotovo v smislu ne

le našega društva, temuč vse duhovščine in vsega vernega ljudstva takemu prederznemu početju konstit. društva, in prepustim našemu čast. odboru, kako naj se ta protest v imenu vsega društva javno razglasi. —

V Asizu in v Loreti.

Prišel sem 6. grudna v Asizi, rojstno mesto sv. Frančiška Seraf. Ne bom popisoval vsega, ker je to mnogim že bolj znano; samo toliko povem, da nebeske čutila, sveta groza, križana ljubezen in prečudna moč se vliiva v serce pri grobu s peterimi ranami Kristusa obdarovanega svetnika, sv. očeta Frančiška Serafinskega. Ta svetnik se tudi v Rimu posebno časti, ker skoraj ni cerkve, da bi ne bilo altarja njemu posvečenega, posebno v bazilikah sv. Petra, v Lateranu, pri Mariji Snežnici in drugod. — O sv. o. Frančišek Serafinski! Ti podoba ubozega, križanega Jezusa, prosi za sv. Očeta Pija IX, ki je tudi sin Tvoj. Prosi tudi za nas, priporoči nas ljubezni Križanega. — Milo in ginljivo je tudi viditi telo sv. Klare device. Ta nevesta Kristusova počiva v molilnici svojih duhovnih hčer č. gospej Klarisarie, in moškim jo pokažejo iz cerkve skoz obhajilno okno, ker ravno nasproti leži. Veliko bi bilo popisovati, pa vse se popisano nahaja v slov. „Popotnem tovaršu.“ Iz prijaznega Asiza se odpotim v Loreto; 8. grud. sem bil že tam, ravno na slavni praznik čist. spočetja M. Dev. Serce mi je poskakovalo, ko ugledam na prijaznem gričku veličastno baziliko, v kateri stoji sv. hišica Marije D. Stopil sem v cerkev in zagledam nasproti pod velikansko kuplo sv. hišico Nazarensko. Pero mi ne popiše kaj serce in dušo prešinja, ko jo zagleda oko, in vé, da kmalo kmalo boš resnično v njo stopil, ki je toliko svetišče Jezusa, Marije in Jožefa. O srečni čas! Tudi jaz sem stopil vanjo, in duša je tu tako prevzeta, da ne čuti več biti svetovna, misli si, da je že pri preljudbi Materi Mariji, pri nebeškem Detetu Jezusu in pri sv. Jožefu. Ne misli, da jo obdajajo še pozemeljska bitja, ampak misli si že biti med bitji angelskimi in svetniškimi. To po izhaja iz tega, ako je komu znano, kaj se je v ti sveti hišici godilo. Ker še ravno tiste in take stene so priče svetosti presv. Device Marije, njenih skrivnih čednosti, njenih molitev in svetih zdihljejev. Tu notri v to sv. hišico, kjer jaz zdaj klečim, je prišel nebeški poslanec nadangelj Gabrijel, in je pozdravil tu notri klečečo prečisto Devico: „Češena, milosti polna, Gospod je s teboj!“ V ti sv. hišici se je godilo naj večí čudo, Bog se je včlovečil, tu je Sin živega Boga, vekomaj rojen iz Boga Očeta, oblekel človeško telo, in je sin Božji postal tudi Sin človekov. Tudi v tej hišici je, o človek, Jezus Sin Božji, kralj nebes in zemlje, tvoj brat postal. O poljubi stene in tla, ker tu v tej sv. hišici se je za te začelo odrešenje. V tej sv. hišici je Jezus prebival in ko dete rastel; te stene so priča skrivnega Kristusovega življenja v mladosti. Posvečene so od Jezusa, Marije in sv. Jožefa. Te in enake misli in čutila napolnujejo serce tako prečudno, ker vé, da zdaj sem ravno tu, kjer se je to godilo v resnici. Ne bom popisoval sv. hišice in njene zgodovine, ker to je že po večjem znano. Samo to naj povém, kako slavno obhajajo praznik „Marije zvezde“, ker to ime ima podoba Device Marije v sv. hišici. Bil sem ravno o tem prazniku tukaj; bila je vsa sv. hišica od zunaj od tal do verha z voščeniimi svečami obtaknjena v podobi stebričev, zvezd, in piramid, kakih 6 ali 8 stotin samo okoli sv. hišice. Velikanska kuplja nad sv. hišico bila je vsa krasno razsvitljena v podobi zvezd, solnca, lune in križev, kacih tisuč lučic. Pred praznikom na večer ob 4 so se začele slovesne večernice, pri katerih so bili škof v sijajni obleki s kanoniki in z drugo duhovščino

v lepih verstah pred sv. hišico v cerkvi zversteni; na dveh korih pa pevci z godbo. Okna so bili vse zagnili in vse luči so prižgali. Vsa sv. hišica je bila v enem žaru, kuplja pa ko naj lepše jasno nebo. Pevci cerkveni so nato prelepo in slavno zapeli „Ave maris Stella“, in izpod verha velikanske kuplje je začela počasi doli iti velika iz dve sto lučic obstoječa zvezda. Mlado in staro z otroci vred je stalo okrog sv. hišice, in ko je zvezda krasno začela nad sv. hišico iti, je vse klicalo: „Ave Maria Stella!“ (Češena Marija, Zvezda!), in ta harmonija je bila tako veličastna, da sem mislil, cerkev s sv. hišico in z nami vred se v nebeske višine pomikuje. O bodi slava Mariji! Kaj bo še le v nebesih, ker tu mi je že serce pokalo, vidivšemu toliko slavo Marijno. Svete maše se neprenehoma beró v sv. hišici; vedno se ljudje v nji obhajajo. In mislite si, kaj občuti duša prejemši tu notri Tistega, ko je tukaj prvič na zemljo prišel in tu po sv. Duhu iz Device Marije človek postal, da se zdaj dušam vživati daje. —

Vse, kar se je tu notri godilo, nas zadeva, Marija je naša prava, ljuba Mati. Otroci hišo svojih dobrih starišev radi obišejo; toraj se ni čuditi, da gre kdo v Loreto svoj pravi domači kraj obiskat, ker tu ga ne veže meso in kri, ampak duh. Ktero teh je pa večje? Po tridnevnem bivanju v hišici Marije Dev. sem slovo vzel za vselej od priljubljene Lorete. Vse naj bo k slavi Božji, D. Marije in sv. Jožefa, mi dobrega vodnika na tem popotvanju, vsim Kranjcem pa k večji ljubezni do Jezusa, Marije in sv. Jožefa. Ant. Petavar.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Prusko šolstvo. Bismark in Tagblatt. V saboto je bilo v pruskem zboru s 197 zoper 171 sprejeto ločenje šole od cerkve. Kakor obravnava in glasovanje kaže, so liberalci to posnemo laškega počenjanja le z veliko težavo dosegli. Bismark pa je s tem zbornico ločil v dve skor enaki kerdeli po številu, kjer je pa konservativna manjšina v resnici večina in pa od zdaj — Bismarkova nasprotnica. Ni čudo, da je toliko govoril in si prizadeval za načelo: „Divide et impera.“ Toda to pot je gotovo za-se slabeje opravil, kakor ko bi bil predlog padel. Silno število 1913 prošelj s 326.648 podpisi je bilo prišlo do ministerstva zoper ločenje šole od cerkve. Katoličani kakor nekatoličani so zoper to početje, ker so govorniki čversto dokazali, kako škodljivo in zoper misli in voljo narodov da je tako djanje. — Prav gerdo se je pri obravnavah podalo Bismarkovo napadanje in natolcevanje poštenih mož. Govornik dr. Windthorst mu je pa tudi moško povedal: Če so take natolcevanja dopuščene, potem smo blizu terorizma, ki svedobno besedo zaduší. Neslišano je v zgodovini, da tako visokostoječi mož ga je skoraj celo uro tožil... Bismark je namreč o tej priliki razodel nekaj male žilice ljublj. Tagbl., kteremu je vse „hochverrättersko,“ kar ni vstavoversko in tagblattarsko. Kajti natolceval je Windthorsta, da s svojo politiko iše skrivne namene doseči. Ne manj čversto so splačali Bismarka drugi govorniki.

Kako „učeno“ in „omikano“ Tagblatt odgovarja. Precej navadna prikazen je ta-le: Kadar je kak zvijačen lesičnik z dokazi tako v kozji rog vgnan, da si nikakor ne vé pomagati, takrat začne rojiti, razbijati in preklinjati, da se ogenj kreše. Wenn es ihm an Beweisen gebricht: so nimmt er in der Regel — Zuflucht zu dem nächststen Flegel. Prav taki odgovor je dal vstavoverski Tagblatt, ko so ga bili zadnjič gospodje bogoslovci tako moško oklepali. Kaj tedaj so njegovi nasprotni dokazi in kakošne njih podpornje? Poslušajte in občudujte Tagblattove in veleume in nepresegljive kapacitete, pa ne manj njegovo žametovo-gladko

kulturo: „jesuitische Manier;“ — „Machwerk;“ — „Verschrobenheit der Ideen;“ — „vom Hochmuthsteufel besessene Köpfe der jungen klerikalen Streithähne; — Brutanstalten pf. Hochmuthes und Infallibilitätsdünkels.“ K temu citira Tagblatt nekaj verstic iz spisa gg. bogoslovcev, in: dobljena je zmaga!

Ali res mislite, gospodje tagblattarji, da so Vaši čitatelji makove glave ter jih bodete s svojim umazanim „Schimpfregistrom“ prepričali, da se morajo škofovske semeniša zapreti, bogoslovci pa v Gradec in na Dunaj na vseučiliša se podat „moderne ideje serkat?“

Iz Kranja. (Zahvala.) S slovenskimi knjigami so naši mladini prijazno prihiteli na pomoč p. n. gg.: Dr. J. Bleiweis, L. Brgant, M. Brem, J. Dolinar, S. Gabersčik, Št. Gnjezda, J. Kilar, Neimenovan iz Teržiča (Montalcione), A. Pavlič, J. Parapat, A. Pokoren, A. Rogač, J. Sajevec, dr. J. Srnec, M. Vales in B. Vombegar. Posebno izdatno nas je obdarovala sl. Matica Slovenska. V imenu mladine izreka najiskrenejšo zahvalo vsem dobrotnikom

Ravnateljstvo

kranjske gimnazije.

Iz Kroke, 16. jan. — Pretečeno jesen je postavil v našo podružnično cerkev Matere Božje pri kapelici domači orglar Nace Zupan jako lepe in dobre orgle. Če se ti že zunanja podoba po okusnem in ličnem slogu zelo dopada, ti bo znotranja mehanika še toliko bolj všeč. Meh imajo le en sam, kateri je tako narejen, da pri vsakem pritisku od dveh strani zajema sapo in jo zopet na dveh straneh oddaja v veliki sapni oddelek, iz katerega vse orglje prejemajo potrebno sapo. Traktura je razun poteznih šibic skoz in skoz železna, ter pri vseh udih z mesingom okovana. Vezi in vertelica so narejene iz medi. Zaklopnice so prav dostojno, djar to, po naj novjši šegi in sploh tako narejene, da se ti ni treba bati, da bi se ktera popolnoma ne zapirala, kar se pri novih orgljah jako rado pripetí. Posebno pravo je pa zadel mojster, da je pri lesenih piščalkah piščalke trobce (labije) namesto s terdim lesom okoval s cinom. Pojejo lesene piščali vsled tega tako, kot da bi bile cinaste. Naj bi v tej reči, kakor tudi v izdelovanji mehanike drugi orglarji po Slovenskem našega posnemali. — Kar se tiče glasú, moramo očitno priznati, da je jako prijeten. Spremeni za petje se glasijo mehko, milo-glasno, polne orgle pa dajejo čverst, krepak in živ glas, kateri v mogočnih akordih duha človeškega povzdigne visoko v nebne višave. — Orglje obsegajo v manvalu polnih 5 osmérk, in v pedalu 21 podnožnic, ter imajo sledeče spremene: 1. Principal 8' široko mensuriran, mehkega glasú, iz lepega angleškega cina; 2. oktav 4' široke mere, ves iz cina, mehkega glasú; 3. gambo, 10 piščal iz lesa, druge iz cina, prijetno odmevajočega glasú; 4. principalno flavto, 3 osmerke iz lesa, 2 iz cina, mehkega in okroglega glasa; 5. flavto dulci 4', prijetnega glasú; 6. cevno flavto 4', široko mensurirana iz cina, močnega, zamolklega glasú; 7. terčno flavto 3³/₅', ozke mere, iz cina, oestro režečega glasú; 8. kvint 3', iz cina, ozke mere, terdo ojestrega glasa; 9. kornet 4', stavljen v drugo osmerko in se v 4 oktavi ponavlja, žvenkajočega glasú; 10. miksturo trojno 2—3', 18³/₄' iz cina, stavljen v oktav, kvinto in terc, oestro vpijočega glasú; 11. Trombacini po 1—2' iz medi (mesinga), jeziki iz nemškega srebra; 12. Trombacini 2—4' iz medi, jeziki iz nemškega srebra, stavljen v drugo osmerko, lepo prijetnega glasú.

V pedalu so naslednji spremeni: 1. Subbas, 16', iz lesa, široke mere, polnega glasú; Principalbas, 8', iz lesa, močnega glasú; 3. Bombordo, 8', z jeziki, iz nemškega srebra, mehkega in močnega glasú. Verh tega imajo orglje še sklep (Koppelzug).

Omenjenega orglarja prečastiti duhovščini z dobro

vestjo živo priporočamo, in sicer še sploh zavoljo tega, ko orglje lahko malo bolji kup izdeluje, kot pa drugi orglarji, ker mu njegova dva verla sinova pri delu krepko pomagata. — Pristavljam le še to, da naša Kropa ima mnogo brihtnih glavíc, ki si same to prisvojijo, česar si drugi z mnogim letnim učenjem pridobiti ne morejo. Kdo se še ne spominja izverstnega urarja J. Pirca, kateri je kot samouk izdelal na stotine cerkvenih ur v splošno zadovoljnost dotičnih. Ta pošteni mož je sicer že davno umrl, ali ure njegove se še zmiraj prištevajo med nar boljše izdelke. V Nacetu Zupan-u vidimo družega samouka, kateri, kakor upamo, bo še mnogo cerkvenih orgelj izdelal na čast in slavo Božjo — tako dobro in terdno, kakor je naredil naše orglje pri Kapelici.

M. Zarnik.

Iz Skednja v teržaški okolici. — Let' in dan je že, kar se je pri nas, hvala Bogu, po prizadevanju naše častite duhovšine osnovalo katoliško društvo. Bili smo prej udje teržaškega katol. društva, kamor so naši zastopniki celo leto k zborom hodili. Ker je bilo pa vendar pretežavno v veliki vročini ob 11 dopoldne ali pa zvečer v Terst hoditi, in tam v neznanem jeziku poslušati, smo dobili privoljenje doma svoje zборе imeti, katerim predseduje naš preč. gosp. dekan, ali njegov namestnik, naš č. g. kaplan. Družba ima razun gg. duhov. še družih dvanajst rnikov. Je pa v društvu tudi še toliko zastopnikov, kolikorkrat po petnajst oseb je udov. Vsak zastopnik namreč ima najmanj 15 udov, od katerih pobira tudi mesečne doneske po 10 kr. Ti zneski se obračajo za zborna hišo, za katoliške in koristne časnike in za pomoč udom v bolezni.

Bilo je konec preteklega leta 341 udov naše fаре. V praznik sladkega imena Jezusovega smo obhajali obletnico našega katoliškega društva. Zborna soba, če tudi prostorna, bila je vale po popoldanski Božji službi skoraj polna z moškimi. Počastili so nas tudi nekteri udje teržaški. Preč. g. dekan s ces. kr. namestnikom pridejo, odkažejo častitim gostom sedeže, nas pozdravijo po katoliško: „Hvaljen bodi Jezus Kr.“ in vsi glasno odgovorimo: „Na večne čase Amen.“ Molijo Očenaš, Česena M. in Čast bodi. Potem nas opomnijo na častite goste iz Tersta, in pojasnivši vzrok tega zborovanja se ko predsednik serčno zahvalijo naj prej premil. škofu, kateri niso samo z besedo, temveč tudi z denarjem veliko pomagali k osnovanju društva. „Hvala Njim!“ je bil klic! Tudi so se zahvalovali vsem tistem udom, ki so radovoljno po svoji moči obilno v ta namen darovali. In kdo, so rekli, je bil tisti, ki je to že osnovano društvo ohranil, da ni razpadlo, temveč se množilo in vterdovalo? Vi odborniki in vi zastopniki ste bili kakor stebri, ki ste ga na svojih ramah nosili, ste s svojim katoliškim zgledom, in z razlago pravil katol. društva druge k njemu vabili. bolnike vestno zboru naznanaovali in od zbora jim pomoč donašali; zato „hvala vam!“ „Z rekom cesarskim: „Z združenimi močmi“ — so nas budili, da se ustavljajmo neveri in krivi veri tudi za naprej, poganjaje se za Boga, za cesarja, in za našo katoliško domovino!

Podpredsednik katoliškega društva v Terstu g. M.... nas potem pozdravi v imenu teržaškega društva, veliko veselje razodeva nad našo zloznostjo in našim napredovanjem, nas opominja k stanovitnosti in k goreči molitvi za sv. Očeta papeža, že čez leto in dan jetnika. Zadnjič s povzdignjenim glasom zakliče: Živeli sv. Oče papež; živeli naš prečastiti, mil. škof, in presvitli cesar Franc Jožef!“ Gosp. kaplan denarničar poroča o letnih prihodkih in stroških in priporoča udom, pridnost v podpiranje društva, s čimur se veliko dobrega stori, ker zneski se spreminjajo tako rekoč v dušno hrano. Omišljajo se dobri podučljivi katoliški listi, kakor je „Da-

nica“, ktere ima zdaj društvo osem iztisov. Taki listi oznanjujejo resnico, odkrivajo laži, zavračajo zapeljive mavtarske nauke, in kažejo pravo pot katoliškega življenja; gredo pa iz rok v roke, od hiše do hiše, in ljudstvo v dobrem vterjujejo.

Vidil je pa tudi s svojimi očmi g. govornik, kako je marsikteremu ubogemu bolniku solzica veselja oko zalila, kadar se mu je dar podelil, ker le s tem si je mogel v svoji bolezni postreči. To se reče res majhen znesek dobro naložiti, v osebi bolnika Kristusu postreči.

Nismo jedli, niti pili, niti plesali; in vendar sem bil raji tukaj, kakor pri kakšni veseli mizi in pri dobrih pojednjah. Kakor začeti, tako je bil z molitvijo zbor dokončan — gotovo v veliko našo korist. —

Kadar že pišem, naj tudi opomnim naše slovesnosti o 25letnici sv. Očeta, ktero je tudi naše katol. društvo obhajalo. Imeli smo tridnevno 14., 15. in 16. rožnika, in zraven jutranje pobožnosti vse tri dni zvečer proti solnčnemu zahodu pridigo itd. Ne motim se dosti, če rečem, da jih je bilo vsaki dan tiste dni po sto obhajanih, ki so sv. Obhajilo darovali za sv. Očeta. Zadnji večer pa in po hvalni pesmi priterkovanja ni bilo konca ne kraja. Kadar množica iz Cerkve pride, se začudi viditi cerkveno ozidje razsvetljeno z bengališkim ognjem, na strani cerkve proti Terstu papežev gerb se lesketati, sto in sto raketeljnov v zrak ferčati in v mnogobarvnih zvezdicah na zemljo padati. Konec je bil še le po 10. uri.

Bog naj poteruje naše in vse kat. društva, naj pripelje oslepljene sovražnike sv. Cerkve k spoznanju resnice, naj oprosti kmalo sv. Očeta in d. zmago svoji sv. Cerkvi na zemlji!

Godina,
uđ katol. družbe.

Iz Rima (8. febr.) piše č. o. Maksimilijan Senica: Danes je za-me prav žalosten dan — in zakaj? Ravno kar sem se poslovil s peterimi tovarši, ktere je došla sreča, da gredo v misijon. In jest — ostal sem zaradi svoje stare bolehnosti še v kolegiji. — Štirje teh srečnih grejo v Brazilijo, kjer jih obširna ledina čaka. Misijonar v Braziliji, da se le nekoliko nauči jezika, gre dostikrat na 5—7 mescev in še za delj časa v starodavne gojzde in si poiše svoji gorečnosti primerno celino, kjer v Božjo čast divjake odreja. V tukajšnjem klostru je prav star laik — Brat Liberat, ktereга nekđaj cele tri leta ni bilo nazaj, in mislili so že, da ga je nesreča zadel. On pa je med tem čisto novo občino vstanovil, ki jo je potem izročil duhovnom misijonarjem. — Velika starost ga je primorala v Evropo poverniti se, govori pa še zmiraj z živo gorečnostjo o Braziliji in ondotnem misijonu.

Med 4, ki so v misijon odšli, je o. Serafin iz Gorice, iz štajerske redovne okrajine, ki je komaj poldrugo leto, kar je bil v škofji Loki v klostru in je še le 26. grud. 1871 prišel v tukajšni vstav. Odrinili so skoz Civito Vekio v Genvo in od ondod naravnost s parobrodom v Rio Janeiro. —

Tukajšni braziljanski poslanec jih je oskerbel z obleko in vsim potrebnim, kakor vselej vse misijonarje, ki so odločeni za to cesarstvo, in plačal je popotnino na državne stroške. Tudi v misijonu vlada skerb za misijonarje in plačuje letin pridavek za ohranjenje našega vstava (v Rimu). Lepo, posnemanja vredno djanje te vlade! — (Ali slišite, liberalni preganjavci katoliške vere, kdo narode olikuje? Vi, ki razdirate in v divjačnost silite, kar je kat. Cerkev obdelala, kaj pravite k temu? Vr.)

Peti odposlanih tovaršev je Brat Jožef iz Pieva v Markah, ki je stopil v Jakinu na parobrod in se podal v Trapezunt ob Črnem morji.

Od o. Serafina upam v dobrih dveh mescih ali kake tedne pozneje dobiti naznanil, ki Vam jih bom sporočil. (Bode z njimi Slovencem posebno vstrežemo; prosimo. Vr.)

Pristavim naj še to, da brazilski divjaki so prav dobrovoljnega duha, in nikoli ni bilo slišati, da bi bili kakemu misijonarju kaj žalega storili; še le z veseljem ga sprejmejo, in cele občine želé kacega o. kapucina viditi, da bi z njim mogle govoriti o „Velikem Duhu.“ Še le pred poltretjim mescem, kar smo ravno zvedili, je v ondotnem misijonu umerl o. Florid, kteri je iz izučenih in omikanih divjakov vstanovil mesto, ki se imenuje „Petra“, in je bil skor 40 lét njih pastir; med to svojo keršansko čedo, ki jo je pridobil za oliko, je tudi umerl in tam počiva. Doma je bil iz Città di Castello.

Se nekaj o novošegnji laški natančnosti. Čast. o Maks toži, da se mu je že več pisem na pošti zgubilo, pa tudi nekaj poslanih bukev in veliko števil „Zgod. Danice“. Ko je za te reči na pošti prašal, je rekel poštni vradnik: „Nemci in Slovenci celo tako slabo pišejo, da se velikrat ne more brati, kam je reč poslati.“ Risum teneatis! pristavlja o. Maks. Kje se nahajajo pač zani-karniši čečkanja, kakor ravno med Italijani? In če tudi nisem lepopisec, je vender moja pisava proti pisavi vradnika, ki je tako govoril, nebeško lepa, bi Berlinec rekel.

Razgled po svetu.

V Deržavnem zboru je pododsek za vstavne zadeve odločil nektere drobtine, ktere naj bi se Poljcem vergle, da bi svoje brate Slovence zapustili, in kakor „Vatld.“ pravi, Cislajtanijo centralistiški svojbini popolnoma v roke dali. — Predlog, da naj se katoliške semeniša (zakaj ne tudi razkolniške, protestanske, judovske?) po novi šegi prestrojijo, je v odseku sprejēt. Kultusminister je bil nasprot. Katoliškim društvom in drugim dotičnim duhovskim veljavam je treba do časa protestirati zoper take pošastnosti. —

Dunajski časnikarski stavei so 10. t. m. v shodu sklenili enoglasno, da ob nedeljah ne bodo več delali.

V Briksnu je 1. t. m. umerl verli cerkveni pisatelj č. g. Jož. Alverà, ondotni stolni pridigar. Bog mu daj večni mir?

O kardinalu Antonelli-u so se bili sovražniki zlagali, da je nevarno zbolel. V domišljiji teh ljudi, pravi „Genf. Korresp.“, je tudi Pij IX že 16 mescev na vsaka dva dni v zadnjem pojemanji.

Rusko-Poljsko, kakor „Vatld.“ piše, ima dobiti pet škofov, ktere Rusija nasvetuje in sv. Oče poterdijo, in verjetno bodo tudi pregnani škofje na Poljsko se povernili. Perve predloge k temu je storila ruska vlada, kterih menda sv. Oče ne bodo odrekli, da se prehudim zadregam vernikov v okom pride. Malo verjetno je, kar je nadalje pisano, da bi namreč Rusija s to prijenljivostjo namerjala avstrijsanske in pruske Poljce k sebi vabiti in da za pruske Poljce bi Prusija smela poslednje ostanke Nemčije in nemške dežele na Avstrijskem anekterati. Veliko več je misliti, da Rusija, bistrovidniša od marsiktere druge vlade, je previdila, da ni vladi v korist, svoje lastne podložnike dražiti, žaliti njih versko čutilo, pa biti nasprotnica Njega, ki ga vesoljni svet časti za Očeta keršanstva, kar je tudi v resnici, in pa po Božji naredbi. Če se bode dolgovi in beraštva hroma, pa davkov „puklasta“ Italija — in še ktera druga vlada od te ruske prijenljivosti kaj učila, — kdo to vé?

V Riedu se je pokazalo, koliko tako imenovani „altkatoliki“ ali novi protestanti do svoje vere derže. Grof Fr. Aham, 65letin mož, je bil med naj gorečnimi novokrivoverci in daroval je bil celo za živež novoverskega duhovna dr. Braderja 100 gl. Mož pa zbolí, katolišk duhoven ga previdi, po kratki bolezni umerje, in velika množica vernikov ga spremi na pokopališe... Dokler je kdo zdrav, se mu že poljubi nagajati; ali

kadar smert s svojo kosó pride, takrat je druga. Za smertjo se namreč večnost odpira.

V Gradeu so delavci silovito vdodelovali zoper pivarje, ki so jim pivo podražili. 4. sveč. je več tisuč delavcev germelo k podžupanu klicaje: „Ponižajte ceno za pivo!“ Podžupan jim je obljubil, da bo govoril s pivarji, in delavci so se nato prav dobrovoljno razkropili. Toda vse pregovarjanje pivarjev po gosposkah je bilo zastoj. Delavci so toraj 6. sveč. na večer spolnili, kar so žugali pred podžupanom, namreč, da mora kri teči. Kar na kupe so derli v mesto in velike množice so napolnovale véliki terg. Poslanstvo je šlo v svetovalnico prašat, če in pa kdaj bo cena ponižana. Reklo se jim je, da naj poterpé do petka. To je bilo v torek. Do 3000 razdraženih delavcev se zdaj spusti v Prankerske ulice nad Šreinerjevo pivarnico med klicanjem: „Niži ceno za pivo!“ Ker so bile vrata zaperte, so okna pobijali. Na stražo, ki je pritisnila, je sulo kamnje in več stražnikov je bilo ranjenih. Oddelek delavcev se je nato zagnal proti kolodvoru in žugali so med potjo razdijati vse kerčme, v katerih se je po zvišani ceni točilo. Na kolodvoru so okna pobijali v Šreinerjevi olovni gostilnici — „Bierhalle“. Pritisnilo je vojaštvo, pa zastoj. Pešci so z bajoneti ljudstvo odganjali. En delavec je bil umorjen. Tudi konjištvo je pritisnilo zoper delavce, ki so se v Puntigam dervili. Tako so rojili po pivarijah vsih treh pivarskih velikašev. Tri pivarnice in eno poslopje so po zunanjem razdjanje; en krojač je mertev obležal; do 100 delavcev je menda ranjenih, in med njimi 10 stražnikov za očitno varnost. Prav hude razdjanja so napravili in veliko škode naredili. — Liberaluhi, ki so s svojim nejeverstvom in sovražljivostjo zoper sv. Cerkev začetniki tacega modèrnega „Fortšrita“, so menda zdaj pričeli „moralizirati.“

Nova postava španjolska razglasuje otroke iz zgolj cerkvenega zakona za nezakonske!! Novi kralj Amadej je s to pošastnostjo prišel v državo-malikovavstvu zopet za stopinjo naprej, kar je pa njemu samemu v naj večji sramoto in kvar. — Španjski časniki ga že zdaj zaznamujejo kakor prihodnjega „bivšega kralja.“ Lahoni v Rimu se enako bojé, da se utegnejo Burbonci poverniti na španjski prestol, in da to bo kazilo tudi poroparjem Rima.

V Rimu domači v tacih množicah prihajajo zvestobo naznanjati namestniku Kristusovemu, da vsak lahko vidi, da za roparje ne marajo. Pa tudi tuji so velikrat le žertve železne roke, ki jih vleče na rop, globoko v sercu so pa veri vdani, kakor piše „Unità“, in želé prejematí blagoslova od sv. Očeta.

Iz Ljubljane. Zavarovalno društvo „Slovenija“ se je 11. tega mesca vstanovilo s svojim gospodarskim svetom. Pri Sloveniji „se bode zavarovalo zoper škodo po ognju, toči, vožnji blaga po kopnem ali po vodi in pa v prid človeškega preživka. Gospodarski svet ima 12 udov. Predsednik je knez Leop. Salm-Reiferscheid, podpredsednik dr. Kosta; svétniki: A. Pirnat, V. Pesarič, M. Herman, dr. Jož. Ulaga, dr. Zarnik, J. Hauswirth, dr. Št. Hočevár, dr. Al. Valenta, J. Stuhec, K. Ahčín, Fl. Konšek, dr. Fr. Radej, in nekaj namestnikov. Da zalogo napravijo, bodo izdali 3 tisače delnic po 200 gl. Plačevali bodo po 6½ gl. od stotine in odmerjeno naddelnino.

V pomoč pomanjkanje terpečim na Bolenskem — je c. kr. predsedstvo na prošnjo kmetijske družbe razglasilo oklic do dobrotnikov po vsi deželi. Obširne preiskave so pokazale, da že zdaj prav zelo živeža manjka ljudem po okrajih: Postonjskem, Planinskem, Kerškem, Litijskem, Novomeškem, Černomeljskem in Kočevskem; na spomlad pa tudi semena ne bo. Žugajo jim tedaj hude

stiske; zato gosp. predsednik deželne vlade serčno prosi rojake, naj se usmilijo terpečih bratov, kakor so že večkrat to storili. Da zraven c. kr. predsedstva, okrajnih glavarstev itd. tudi čč. gg. duhovni in vredništva radi sprejemajo dobrotne darove, se tako vé. Če Kranjci že sploh v sili radi pomagajo, je očitno, da tukaj bodo toliko raji, ker naj bližnji brate tiče. Pomagajte, kateri imate, da bode tudi vam Gospod pomoč odperl ob hudi uri. —

Pri Matičnem letnem shodu 15. t. m. je bilo precejšno število udov, tudi zunanjih. G. predsednik dr. Kosta, pozdravivši pričujoče, je povedal, da knjige za leto 1872 dobijo udje že ob koncu sušca; milovaje je omenil preteklo leto umerlih udov; — naznanil privoljenje za lastno Matično tiskarnico, in pokazal podobo r. Tomana, izdelano po umetniku Franketu. — Udov je od lani pristopilo 268, pa g. tajnik Lesar meni, da bi jih bilo lahko še veliko več — duhovnov, vradnikov, grajšakov, učiteljev itd. Premoženja ima Matica nekaj čez 52.000 gl. Dobil je odbor od pisateljev veliko del, da ne more vsim kaj. — Zastran tiskarnice je bil sprejet dr. Bleiweisov nasvet v tem-le pomenu: 1. Odbor naj pozvé zadeve Mohorjeve tiskarnice; 2. naj prevdari razne pomislíke o tej reči; 3. naj poročuje o tem v prihodnjem velikem zboru. Pred zborovanjem je zbornikom maševal v stolni cerkvi stoljni proš preč. g. J. Kr. Pogačar.

Od Soče, 4. febr. F. Drugo predpepelnično nedeljo sta v farni cerkvi v Kanali zlato poroko obhajala spoštovana Jože in Terezija Kürner, ki sta pred 50 leti ravno 4. febr. bila poročena.

Nekoliko pred 9. uro prideta pred altar ženin in nevesta — jubilanta —, za njima njuni otroci, vnuki in vnukinje, izmed njih nekteri tudi iz oddaljenih mest. Vis. čast. gosp. dekan v pluvijalu pred altarjem začne psalm „Jubilate“; pevci na koru nadaljujejo, po tem psalmu zapojejo še „Benedictus“. Nato nagovori gosp. dekan zlato-ženina in nevesto in ju opomni, kako je to za nju dan veselja, ki ga je Gospod dal; naj toraj Boga hvalita za vse v teh 50 letih prejete dobrote, posebno pa za to milost, da jima je dal doživeti zlato poroko. Končal je po besedah častitljivega starčeka Simeona: Spusti naju zdaj, o Gospod! v miru, ker si nama dal doživeti petdesetletnico; pa kakor si obljubil Simeonu, da prej ne umerje, dokler ne vidi Maziljenca Gospoda, tako te tudi midva prosiva, da naju poprej ne pokličeš iz tega sveta, kakor da bova popolnoma pripravljena stopiti v nebeško ženitvanje. Po dokončanem govoru med slovesno tihoto po cerkvi celi čas sta ponovila obljubo zakonsko; gosp. dekan zapoje: „Veni Creator“, in pevci na koru krepko nadaljujejo. Drugo opravilo se je versilo po obredniku od nadškofijstva poterjenem, iz olomuškega izpisanem in v „Curia episcopalis“ v Terstu natisnjenem. Po zahvaljeni pesmi je bila sveta maša, pri kateri sta dva vnuka zlatoženina in neveste stregla. Vsa slovesnost je pri občinstvu dober vtis napravila in bode gotovo tudi v lepem spominu ostala. Vso prazničnost je sklenil obed, pri katerem je tergovec g. Garlatti nazoče razveseljeval s primernimi napitnicami.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. A. Černe 5 gl. M. Lončar 3 gl. A. Smolec 1 gl. M. M. 5 gl. „za duše vica.“ Z Vač 20 gl. Neka devica 1 gl. sr. za srečno zmago sv. cerkve in sv. Očeta.

Za misijonarja g. J. Čebulja. Neimenovan iz Rudolfovega 9 gl.

Za bulgarski misijon. Z Vač 10 gl.